

**BREZI
GRANICE**

str. 5

**GOJITI VEČ
STIKOV S
PORABCI**

str. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. marca 1999 * Leto IX, št. 6

Madžarski premier sprejel manjšince

12. marca je premier Viktor Orbán sprejel predsednike državnih manjšinskih samouprav. To je bilo prvo tovrstno srečanje med manjšinskimi

volilnega zakona, kar bi lahko zagotovilo parlamentarno zastopstvo manjšinam. Manjšinske samouprave naj bi sestavile načrt za kulturno avto-

romska problematika... Velike težave so tudi v manjšinskem šolstvu, male narodnostne šole so v hudih finančnih težavah, kar ogroža

predstavniki in novo vlado. Pogovora - ki je trajal več kot eno uro - so se udeležili tudi predsednik Urada za manjšine Tošo Dončev, manjšinski ombudsman Jenő Kaltenbach ter predstavnik Ministrstva za pravosodje, István Somogyvári. Premier je takoj po srečanju odgovarjal na novinarska vprašanja ter ugotovil, da je tudi na manjšinskem področju veliko težav, zato so potrebna taka srečanja. Zaradi zlorabe ugodnega manjšinskega mandata v lokalnih samoupravah je nujna sprememba manjšinskega in

namijo, nenačrtovani prevzem raznih institucij drugače lahko povzroči finančne težave. Na tiskovni konferenci so sodelovali tudi manjšinci, med njimi predsedniki srbske, nemške in romske samouprave, ki so povedali, da so premieru pred srečanjem posredovali pisno gradivo, v katerem so ga opozorili na najbolj pereče probleme, kot so: nerešeno manjšinsko parlamentarno zastopstvo, težave okrog kulturne avtonomije, težave Romunov pri zadnjih manjšinskih volitvah,

celo uvajanje novega šolskega kurikulumu. Premier je predlagal, naj manjšinska šolska komisija pri Ministrstvu za šolstvo izdela načrt za spremembo šolskega zakona.

Udeleženci so ugotavljali, da je srečanje potekalo v prijetnem vzdušju, kajti vlada sprejema manjšinske samouprave kot legitimne partnerje. K prijetnemu vzdušju je prispevalo gotovo tudi dejstvo, da je postala Madžarska prav ta dan polnopravna članica NATA.

I. Pavlič

Obisk državne sekretarke Mihaele Logar

12. marca je Porabje obiskala državna sekretarka Mihaela Logar, vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, s sodelavcema Urada g. Petrom Novakom in go. Vesno Gornik. Delegaciji se je v Murski Soboti pridružil tudi g. Geza Bačič, svetovalec vlade za manjšine, v Monoštru pa dr. Zlatko Muršec, generalni konzul R Slovenije.

Znano dejstvo je, da od ustanovitve državnih samouprav dobiva večidel madžarske državne podpore Državna slovenska samouprava. Zveza Slovencev na Madžarskem dobiva večino svojega proračuna iz Slovenije, za ostala sredstva pa poskrbi preko natečajev pri raznih skladih (Sklad za narodne in etnične manjšine, Sklad za manjšinsko kulturno dejavnost pri Min. za kulturno dediščino, Komisija za manjšine pri madžarskem parlamentu.)

Zveza dobiva podporo iz Slovenije neposredno od Urada za Slovence. Lanska pomoč za delovanje Zveze je znašala 4 odstotke sredstev, ki jih Urad namenja Slovencem po svetu in v zamejstvu. Urad je seveda podpiral tudi izgradnjo Slovenskega kulturno-informativnega centra. Letošnja podpora bo nekoliko nižja, je pa namenjena dokončanju Slovenskega doma ter financiranju programov in delovanju Zveze, tiskanju našega časopisa. Zakonito in namensko porabo sredstev bo zagotavljala pogodba, ki jo Urad podpisuje z vsemi zamejskimi organizacijami. S strani Urada je zagotovljena tudi finančna kontrola.

Člani slovenske delegacije so obiskali tudi Generalni konzulat R Slovenije v Monoštru.

M.S.

Pogovor s profesorjem in urednikom Jožetom Hradilom

Sorodniki so me vzpodbudili za učenje madžarščine

Pričujoči pogovor je nastal kar nekaj mesecev. Dogovarjala sva se in dogovarjala, toda dogovorila se nisva vse do časa, ko je bilo potrebno "projekt pripeljati" v časnik Porabje.

Jože Hradil je znano in priznано ime v slovenskih in madžarskih kulturnih, zlasti literarnih krogih. Kot profesor, prevajalec iz madžarskega in angleškega jezika, glavni in odgovorni urednik pri Pomurski založbi in seveda kot avtor treh slovarjev, Madžarsko-slovenskega leta 1982, Slovensko-madžarskega leta 1996 in najboljšežnega Madžarsko-slovenskega leta 1998. Je tenkočuten poznavalec slovenskega, madžarskega in angleškega jezika, lahko zapišem brez najmanjšega tveganja. In upokojenec, ki nikoli nima niti malo prostega časa.

"Sorodstvene vezi so bile tiste, ki so vzpodbudile učenje madžarskega jezika, oče je bil iz Transilvanije, sestra je dobro govorila madžarsko, sorodniki pa so se čudili, kako da ne govorim tega jezika, čeprav sem ga, moram reči, imel v ušesih," se spominja in dodaja: "Z velikimi napakami sem govoril madžarsko še takrat, ko sem končal germanistiko."

Kot številni Slovenci je Jože Hradil dobil stipendijo za poletno univerzo v Debrecenu, "pozneje pa sem se kar eno leto izpopolnjeval na filozofski fakulteti Eötvös Lóránd v Budimpešti," se spomni in poudari, da je moral tudi pozneje in vse skozi veliko brati v madžarskem jeziku.

Pri prevajalskem in uredniškem delu se je srečeval in seznanil s številnimi madžarskimi pesniki, pisatelji in dramatikami. "Žal se nisem

mogel srečati z Mórom Jókaijem, čeravno sem začel prevajati njegova dela. Kot zanimivost naj povem, da je moj stric tiskar tiskal Jókaijeve romane, še ko je bil star 106 let in starejši kot združena Budimpešta. Pri prevajanju Jókaija sem zaznaval zahtevnost madžarskega jezika in svoje preskromno znanje, zlasti ker ni bilo slovarja, s katerim bi si pomagal."

Seveda se je Jože Hradil srečeval in še prijateljuje z

prevod Petőfija je dobil Petőfijevo, za prevod Adyja pa Adyjevo nagrado društva madžarskih pisateljev.

- Pogrešate nekdanji razgiban kulturni utrip med državama, zlasti med budimpeštansko založbo Europa in Pomursko založbo? - me zanima.

"Moram reči, da to sodelovanje zelo pogrešam. Nočem biti aktivist za tisto, česar ni več, mi je pa žal, da se bogati stiki ne nadaljujejo. Škoda, ker se ne razvija sodelovanje

nice, zopet Madžara Nádas. Prevod bo izšel čez nekaj mesecev.

- Kaj pa mladi, je kaj zanimanja za prevajanje iz madžarščine, v madžarščino? - povprašam.

"Pojavlja se kar nekaj zelo dobrih prevajalcev, celo v Ljubljani so se naučili madžarščino in seveda tudi obratno, na Madžarskem, v Budimpešti. Denimo Klára Körtvélyessy, Júlia Bálint Čeh, Judit Reiman, ena najmlajših Gabriella Zver, pa seveda Orsolya Gállos in drugi."

- In zdaj o slovarjih. Kar nekajkrat sem uporabil prispodobo - žal resnično - da v prvi ljubljanski knjigarni lahko najdem kitajski, japonski ali katerega petnajstih, dvajsetih slovarjev za različne jezike, toda med njimi ni bilo madžarsko-slovenskega ali slovensko-madžarskega slovarja. Zdaj je seveda drugače, ob treh vaših, je tu še dvojni slovar profesorice Elizabete Bernjak (Cankarjeva založba, Ljubljana, 1995). Kaj vas je napolnilo ali primoralo v pripravljanje, pisanje slovarjev?

"Pomanjkanje slovarjev sem zelo čutil, zlasti v časih, ko sem bil redkec prevajalec iz madžarščine. Prisluhnil sem, rekel bi, neki kulturno-politični želji in pristal na ponudbo Državne založbe Slovenije in Tankönyvkiadó v Budimpešti in pripravil Madžarsko-slovenski slovar s približno 18 tisoč gesli. Bil je to prvi madžarsko-slovenski slovar, če ne omenjamo benednjaka, ki smo ga sestavili Franc Šebjanič, Jože Vörös in jaz. Besedišče tega slovarja je nastalo v Budimpešti, tam so mi predpisali gesla, ki sem jih prevedel in frazeološki dopolnil. Prav zaradi tega sem se pri delu počutil kar utes-

njeno."

- Sledil je Slovensko-madžarski slovar.

"Da. To je moje samostojno delo, v katerem je skoraj 40 tisoč gesel in lani (Pomurska založba, Murska Sobota) Madžarsko-slovenski slovar, ki ima 52 tisoč gesel in 313 tisoč besed. Pri obeh slovarjih sem uporabljal številne priročnike, najtežje pa se je odločiti, katera gesla izbrati, katera so tista najpomembnejša."

- Kako se torej odločiti, kaj bo v slovarju?

"Ko sem pripravljal Slovensko-madžarski slovar, sem odbiral besede, za katere sem bil prepričan, da so najpomembnejše. Izbira iz slovensčine je lažja, ker s tem jezikom živim, težje je bilo pri zadnjem, še obsežnejšem Madžarsko-slovenskem slovarju. Eno je znanje, drugo je tisto, kar čutiš in kar sta prinesla čas in razvoj: nova gospodarska in politična terminologija, razvoj znanosti, recimo elektronike, računalništva. Ravno računalništvo in uporaba računalnika, bistveno posega v nastajanje slovarjev," pravi avtor, "ker zdaj niso potrebni listki za gesla in besede, ampak je vse lepo spravljeno v računalniku in sproti pregledno na ekranu."

Kljub tehničnemu napredku je bilo potrebnih za zadnji, Madžarsko-slovenski slovar dobrih pet let dela. Avtorju je žal, ker je dobil izbor besed od Akadémia könyvkiadó nekoliko pozno, zato ni mogel uporabiti celotnega gradiva. Toda če je tako, kol smo prebrali v eni izmed ocen, je Jože Hradil lahko zadovoljen, zapisano je bilo: "Avtorju je očitno uspelo ukrotiti pisano družščino madžarskih besed..."

cR

S predsednikom Árpádom Gönczom se je Jože Hradil seznanil v sedemdesetih letih v budimpeštanski založbi Europa, za katero je prevajal sedanji predsednik države. Zato je gospodu Árpádu Gönczu izročil še "topel" izvod Madžarsko-slovenskega slovarja. En izvod je podaril tudi slovenskemu predsedniku Milanu Kučanu. Bilo je tedaj, ko sta predsednika odprla Kulturno-informativni center v Monoštru.

madžarskimi pesniki in pisatelji pa prevajalci in publicisti, denimo s pisateljem Istvánom Vasem, pokojnim Sándorjem Weöresom, Lászlóm Latorjem, Magdo Székely, v sedemdesetih letih se je v založbi Europa seznanil tudi s sedanjim predsednikom države Árpádom Gönczom... Od Jókaija je prevedel, denimo Velikaša in Velikaševega sina, od Istvána Örkényija Totove in Mačjo igro, Zvezde nad Egrom Géze Gárdonyija; zbral, uredil in prevedel več antologij sodobne madžarske poezije in proze... Za

med Pomursko založbo in Europo, ostalo je le nekaj malega. Pripravljamo prevod pesmi Sándorja Petőfija v slovensčino, doslej je bil natisnjen samo moj prevod Apostola in prevod poezij Franceta Prešerna v madžarščino. Deli bosta izšli ob okrogli, 200-letnici rojstva dveh najbolj znanih pesnikov."

Jože Hradil sodi med stalne udeležence pisateljskega srečanja Vilenica. Med nagradjenci je bil doslej madžarski pisatelj Eszterházi, ki ga je prevajal, zdaj pa prevaja zadnjega nagradjenca Vile-

Štenjé

Grej i kaštiga

Andrej **Hieng** (1925) se je naraudo v Ljubljani pa tam se je včiu za režiserja (rendező). Od 1951-oga leta tadale je režiser v razni gledališčaj (Kranj, Celje, Ljubljana, Ma-

ribor, Trst), od 1961 pa svobodni pisateu. Piše novele, romane, drame. Leta 1988 je daubo Prešernovo nagrado.

Najbaukše novele je napiso v 50. lejtaj. Piso je zgodovinske radijske igre i televizijske drame tó. Ništerne njegove novele i romane so prevedli v madžarščino (npr. *Osvajalec - A hódító*). V romani *Gozd in pečina* (1966) piše o življenji umetnikov (művészek) v Zagrebi.

Hieng v svoji delaj premišlava o krivdi, o greji i kaštigi. Na priliko v noveli *In vendar* (Pa donk):

„ – Rudi, je rekla čisto tiho – Rudi, saj to vse skupaj, kar si povedal, ni sploh nič. Ampak nekaj si pozabil... Tri mesece po tega ... Zanosila sem. Ko sem zanosila, sem ti povedala. Bila sem srečna, vesela sem bila. Povedala sem ti pred Opero. Najbrž se spominjaš ... Ti si rekel ne. Rekel si, da boš šel, če bo otrok. Peljal si me k tisti babici. Ko sem stopila v sobo, sem zavohala smrt, kot bi se skrivala pod posteljo. Zdaj je tu, v kotu, čaka. To si pozabil povedati in to bi bilo važno.

Samo za trenutek je okleval, potem je odrinil vrata in izginil na hodniku. Približal sem se ženski. Težje je dihal. Sedel sem na rob postelje in ji obrisal čelo. Ne vem, koliko časa sva tako sedela. Ko je bilo že pozno, se mi je zdelo, da moram reči kaj toplega.

– Marta, ali se spominjaš, sem rekel – kako smo se vrteli na stolu tvojega očeta ... ?

Pogledala me je in se nasmehnila.

– In vendar ...

Naglo vzbujene bolečine so ji požrle besedo. Vem, kaj je hotela reči. Ponoči smo poklicali zdravnika. Bilo je že prepozno. Ob osmih jutraj je ugasnila.

Dva dni kasneje moža še nismo našli.”

Marija Kozar

**Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI
vsak drugi torek ob 16.00 na
1. programu madžarske
televizije.**

**Naslednja oddaja bo v torek,
30. marca 1999.**

**Ponovitev v soboto, 3. aprila,
ob 8.45, na 2. programu.**

Vsigidar srmacke, dapa dun veseli (3)

GDA SAM SE ŽENILA

1939. leta sam 17 lejt stara bila. Tistoga ipa je lüstvo vse na Nemško delat šlau. Bojna se je začnila, na Nemškom so moški navekša vsi mogli rutjivati, zatok je po vólki marofaj trbelo delavce. Iz naše vesi - tak paumnim - se je tó kakši 22 lúdi zglasilo, ka do šli. Depa pravice, pasuše smo nej meli, po črnomo smo prejk šli po zelenoj granici.

Pravico je samo tisti daubo, steri je nemško rejč vedo. V Ženavčaj smo na cug seli, tam nas je več ništeje nej pito, kama demo. Pelali smo se prejk Beča pa Berlina pa smo prišli v Meklenburg na eden vólki marof. Tam je vse trbelo delati, okapati, žetvo delati, krunče kopati, cukerno repo brati. Bili so takši, steri so znautra po štalaj kaulek mare delali. Trdo smo delali, tak ka je tisto zasluženi krú bijo. Tau edno srečo smo zatok meli, ka smo po ižaj spali, 7-8 nas je bilau v ednoj iži, vsakši je emo ejkstra postelo. Bila je edna vólka kaupanca, gde smo se leko čistili pa zaprali. Gesti je tó dobro bilau pa zavolé, samo ka so nam tisto iz plače dolapotegnili.

Mladi smo bili, veselo je bilau delati, dnevi so brž šli eden za drugim. Dostafele naroda je bilau tam: Vaugri, Slovenge, Talanji, Polaki. Vsikši je ovak gunčo, dapa zatok smo se porazmeli, gda pa nej, te smo se smejali, ka smo se vse vkúppocükali.

Bojna je že trpala, gda so se fligerge više nas nosili, vej smo se mi nej smejali! Gda so sirene trobile, vsikši je gledlo, kama se skrije, naj si žitek obrani. Leto je brž odletelo,

pred svetki smo domau prišli, zatok smo si malo pejnež tó prislúžili.

2. februara 1940. leta sam se oženila. Samo dva mejseca sva vkúp ojdla. On je z naše vesi legén bijo, poznala sam ga, dapa od lúbežni nej guča bilo med nama. Gnauk mi je moja padaškinja pravla: "Vej pa če ga tebi nej trbej, dja mo išla k njemi za ženo." Dja sam si pa mislila: "Vej pa če de tebi dober, te de meni tó dober." Tak je prišlo, ka za dva mejseca sva na hišni zakon staučila. Malo gostúvanje smo držali iz tisti pejnež, ka sam si na Nemškom prislúžila. Moj očim so ranč nej doma bili, ka so pri sodakom bili. Tau nji je trno žmetno stanilo, ka so na zdavanje nej mogli domau. (Dapa, Baugi vala, so zatok za par mejsecov domau prišli, nej njim je trbelo na front titi.)

Po gostúvanji na drugi zranjek so pa gospaud plebanoš prišli, ka so moja babica fejest betežni bili. Gospauda so prosili za spauved pa za slednjo mazanje. Materi so pravli. "Vej njej pa daj edno gosečo blazino pa dva vankiša, gde ta pa spala? Vej pa meni dugo več tak nedé trbelo, ka dja dobim zemlo za odevjko." Pa tak je bilau. Majuša so mrlí. Z možaum sva do novembra ostala pri moji starišaj. Moj mauž je daubo kaki 300 katov zemlé, tam smo si mali ram začnili redti iz tučance. Edno ižo, kúnjo pa malo klejt. Gda so stene stale, te so moža k sodakom notapotegnili. Vej pa lüstvo mi je pomagalo pa očim tó, ka smo strejo goradjali. Gda je

mauž domau prišo, je kúnjo vózmajtivo. Oktobra sva se šla notra držat. Edno postelo, sto pa dva stauca, eden špajet sva si kúpila. Dapa nika nej nauvo bilau, vse sva kúpila pod rokauv, ka so drugi v vesi več nej núcali.

Tisto zimau nigdar ne pozabim. Mauž je v gospočko gauško lejs sejkat odo, vsikši den je telko drv prineso na plečaj, ka sam na drugi den leko nalagala. Če sam bola kúrila, stene so se tak parile, ka je voda dola po njij tekla. Dostafart sam dja tó z možaum išla v gauško, ka sva škuške brala, stere so kúpivali. Malo je dun več pejnež prišlo k iži. Dapa dosta sam nej mogla oiti, ka je preveč mrzlo bilau. Gda je mauž večer domau prišo, vse je gvant nanga zmrznjeni bijo. Dapa mladi človek dostavse vóprstoji. Gda sva se v posteli vkúppotegnila, je naja lúbežne segregjala. Avgustuša, gda je mauž na par dni domau prišo od sodakov, sam noseča gratala. Tak sam betežna bila, ka sam se kumaj vlejkla. Možež sam se samo oktobra pokisila povedati, ka dejte dobiva. Tak je rad bijo, ka me je vse dola pokišúvo. Tau je našo najprvo bogastvo bilau. Gda so trge mejseci minauli, te sam več nej betežna bila. Dapa mati so mi pravli, ka je tau zdravi beteg, bar tak so starci držali. Baug je nama pomago, zimau sva skauz spravila.

Aprila 1941. leta je našo bogastvo na svejt prišlo. Edno lejpo deklíčino smo dobili.

E. Sukič

OD SLOVENIJE...

FRLEC V AMERIKI

Slovenski zunanji minister Boris Frlec se je na delovnem obisku v Washingtonu srečal z ameriško državno sekretarko Madeleine Albright, pa tudi s predstavnik kongresnega in senatnega sveta za nacionalno varnost. Minister Frlec je prenesel posebno poslanico premiera Janeza Drnovška za ameriškega predsednika Billa Clintona v zvezi z aprilskim vrhom zveze NATO.

PATRIARH PAVLE V SLOVENIJI

Patriarha srbske pravoslavne cerkve Pavla, ki je bil na dvo-dnevem obisku svojih vernikov v Sloveniji, so sprejeli ljubljanski nadškof in slovenski metropolit France Rode, predsednik državnega zbora Janez Podobnik, premier Janez Drnovšek in predsednik države Milan Kučan. Patriarh Pavle se je s premierom Drnovškom pogovarjal o prizadevanjih za mirno rešitev krize na Kosovu, s predsednikom Milanom Kučanom pa sta razpravljala tudi o verski svobodi in spoštovanju različnih ver v Sloveniji.

NOVA IMENA

Vlada je na korespondenčni seji Aljo Brglez Uranjek imenovala za direktorico urada za informiranje. Poleg tega je vlada Toneta Dolčiča, dosedan- jega vršilca dolžnosti direktorja službe za zakonodajo, imenovala na mesto direktorja te službe, Marijo Ribič, dose- danjo državno sekretarko na ministrstvu za obrambo, pa je vlada s 1. aprilom imenovala za namestnico generalnega sekretarja vlade.

MARIBORSKI REKORD

Na snežnem stadionu v Mariboru je bil postavljen nov svetovni rekord za Guinnessovo knjigo rekordov. 332 smučarjev je oblikovalo smučarski vlakec, kot ga na svetu še ni bilo. O rekordnem dosežku je bil po Guinnessovih pravilih pripravljen zapisnik, ki sta ga podpisala člana žirije plavalni ultramaratonec Martin Strel in športnik invalid Mirko Lebar. Nov svetovni rekord za Guinnessovo knjigo rekordov sodi v okvir vse-slovenskega projekta Leto rekordov. Gre za četrti rekord v okviru omenjenega projekta.

NémarKejp (13)

PONI, PÓNI!

Eni fajni varaški muzikanti, šteri živejo v eni vesi, so dobili na pausado enoga črnoga poni konjička (Črnko). Kak ponavadi umetniki (művészek), uni dostakrat tó v oblakaj odijo, pa so na začetki ranč tau nej na pamet vzeli, ka je konj na eno okau slepi. Gda so te eno paut gimnazijci nūcali enoga konja za svoj film, so ga vsigder mogli obračati, ka naj se fotogenična (lepša) stran vidi. Tista, s štero konj tó vidi kamero.

S tem so tó dosta nevole meli, ka gda se je sin, brezi sedla, geздо po vesi, se je vsigdar čūdivo, zaka se lūstvo čūdiva, ka prej zaka tē konj z eno okau šest noge má?

S psico pa so zato v stejski bili, ka je naponi breja bila. Zato so jo s padarom dali vcičiti. Tau zdaj ne vem, če prauiti tomi, ka naj ne more meli mlade, ali pa naj ranč vole nema do slajfjanja. Injekcija es, injekcija tá, pes je nakraci že pá skoto. No, te so si kúpili penski remen, vsigder so se šetali z njim samo na remli. Pes je gnauk samo pá puno črvau emo... Lūstvo v vesi pa je bilau puno čūdivanja pa hrzanja.

Te pa je Slepko gnauk padaša daubo. Drugoga poni konja. Tó na pausado. Té je biu bejli. En cajt je bilau vse v ređi, te pa je po cajti Belko začno od vozajek gor na Črnka skakali. Zalūbo se je v njega. Baja je nej samo tau, ka je Črnko tó pojep, liki je eške vōvkopit tó. Takšo fele formo je tau sploj zopstonsko delo. Tú tak tó nedejo eške menši poni konjički. Belko pa ne vōrdje pa ne vōrdje. Samo skače. (Ka se ma ne vnaūža?!) Približa se vsigder s tiste strani, na šteri Črnko ne vidi. Tau se Črnkoni ne vidi. Fajnim muzikantom pa bi se vidlo, ka če bi se skotili majčkeni poninge, te bi tevadva leko nazaj dali.

Prava komedija! Mali pisauw neškejo, pa se kotijo, kak zavci. Ponine bi radi meli, tau pa se jim ne posreči. Belko nika ne zgrba, zaman telko skače. Tau ka čini, je nej več vrejdo, kak seksualni molestalaš v Meriki, gda en Jenki šenki ne pove nikši ženski, ka lejpo frizuro má. Leko se pripravi, ka de v vauzo...

Belko, Belko! Ti dveji oči maš, pa don ne vidiš? Poni, vejpa póni, ka pojep od pojba ne more meli mlajše!

'Jejjaaa?! - Tvoja mali brejjaaa?!' - Črnko že nikše čike (proge) dobiva, kak kakša nosečnica! Takše pa ranč Poni ne poni?!

Besedilo in posnetek:

Francek Mukič

Pismo iz Sobote

Enjalo se je smučanje

Edni do zavolo toga, ka se je vse vkūper rejsan enjalo, bole žalostni, edni pa so tak bole veseli. Tisti žalostni de rejsan več, veseli pa malo menje. De zaton, ka smo Slovenci trno vdarjeni na smučanje (sielés). Brezi bejli brgou v naši smučarov, tak moških kak ženskih, bi se svejt znan vkūp sūno. Dapa vsega je gnouk konec pa tak se je s skokami v Planici skončala ta naša zima tó. Ali tisti, ka so žalostni zavolo toga, so leko ške bole žalostni, ka so naši tou leto bole lagvo tiralni svoje smuče in ške lagvejše z njimi skakali. Te si pa broдите, kak so tretjala naša srca, gda so nam skur vsikši den tej naši športniki pokazali, ka so nej tak trno dobri, kak smo si mislili pa kak so uni vse kouli gučali?

Dobro, tú pa tam se je rejsan zgodilo, ka je kakši biu bole hiter kak pa drugi. Te, te smo pozabili na vse: na nevoule, na draginjo, na lubice, na betežnoga strica, na pogače v šparati, na službo, na mlajše v kadi, pa na kakšo taščo tó. Zdjaj je te vse čistak normalno. Smuče so pospravlene do druge zime, lidje ne ojdijo kouli cejli trepetljivi od velke nevole, ka je kakši naš palik spadno tam doj po brgej in v krčmej se več nika ne guči od toga. Ka li de nas zdaj gor držalo, ka naši smučari počivlejo? Zdjaj se dosta menje počūtimo Slovence, ka te šport počivle.

Ge sam nej trno vdarjeni na smučanje pa zato vse tou bole glejdam tak kre kraja, prajli bi, tak bole s strani. Dosta bole pa se na smučanje razmi moj trno dober pajdaš, Pišta. Tej edno nouč prle, kak de pali smučanje na teveni, ranč ne more spati. Tou, ka nede v službo, tou pa se razmej samo po sebi. Zavolo smučanja njemi je odišla ške žena. Bilou pa je tou zavolo toga, ka so nin tam v Italiji smučali vnoči, pod posvejtami. Nevola pa je bila v tom, ka je v istom časi na drugom programi bila Kasandra. Žena šké gledati njou, Pišta pa šké gledati smučanje. Vse si je že lipo pripravo: pet sendvičov, liter vina pa vode, žena pa je z vacalejšecom že čakala, gda de leko začala djoukati zavolo nesrečne Kasandre. Dapa nej eden pa nej drugi je nej nika vido. Ške prle, kak se je vse vkūper začalo, sta se vkūp zgrabila in na kunci je skouzi okno odleteja ške televizija. Zdjaj, gda se je skončalo smučanje in nega več Kasandre, zdaj se po varaši vkūp iščeta, če bi mogouče leko pozabila na tou, kak sta se vkūp zgrabila. Leko, ka palik vkūper prideta, dapa, zima tó pride, pa smučanje tó. Sto vej.

Nej, vej sam pa na mojo taščo Regino, trno čedno žensko, nej pozabo. Una pa na tou tak gleda, če so naši smučari dobri, te je trno veselja, če pa lagvo smučajo, te pa pravi, ka bi se ške una boukše pelala doj po brgej.

Miki

SLOVENSKA SLOVNICA

Slovenska slovnica Franceka Mukiča se dobi na Zvezi Slovencev v Monoštru (Deák Ferenc u. 17.). Cena: 1.000 forintov.

SZLOVÉN NYELVKÖNYV

Mukics Ferenc Szlovén nyelv könyve megvásárolható Szentgotthárdon a Szlovén Szövetség (Deák Ferenc út 17.). Ára: 1.000 forint.

Brezi granice

*Dostokrat šanalivam tiste sodake, šteri vzimi, gda je sploj mrzlo, ali vleti, gda je vrauče, vanej prigranici ali v kakšnom križišči stražijo. Srmacke zato dosta trpijo. Skerb majo, nej ka bi stoj prejk granice stauo. Med Andovci pa med Búdinci eno žalejno rampo (štrango) majo. Ta rampa, kak šagau majo prajti, je več trpala kak Ježuš na križi. Sprvoga so go zapirali, gda so pa vidli, ka se tau ne splača, ka vsakši den drugi lakat (ključavnico) morajo kúpti, te so go že samo z drautom dolavezali. Zdaj je pa že samo tak goradjana na dva droga. Kriva je pa tak kak kravdjin rep od mantranja. Gnauk je eden sodak tau pravo: "Tü na prehodi, če bi eden mejtar kusta žalejna vrata bile, še tisto bi prejk zgrizli pa bi tak šli prejk." *Kak pri nas pravijo, Slovenci že več pameti majo. Oni so leseno rampo doladjali. Vejo, ka če Paröjn kama vdrí, če je bola krepšo, bola rancrazudari. Pa dosta se zato njim nej vredno mantrati, ka vaščani že majo tiste pejške poti, stere v Evropško unijo pelajo. Tau je nej vsigdar tak bilau. Lústvo je leko ojdlo prejk v sosedno ves, te gda je stelo pa sodacke so te tü tam stali. Od lauga de nam malo pripovejdala Kmetuška Rejza. Zato oni, ka so oni najbliže bili vsigdar k meji. Zaka ste vi bili najbliže k meji?**

Zato, ka je naša hiša od granice samo stau mejtarov daleč bila. Odli ste kaj prejk tisti cajt na Slavsko?

- Odlá sam dosta, pa nej samo dja, liki vsikši, pa Slovence so tö odli prejk k nam. Cejlak do Sobote sam odlá. Te so tö stali sodaki na granici, samo prajti trbelo, kama dem pa gda pridem nazaj, pa so nas pistili. Tak na gausti so stali sodaki, ka so se vidli. Te so še Makedonci tü bili. Zaka ste odli tistoga ipa na Slavsko?

- K žlati smo odli pa švercali smo. Cejla ves je švercala. Od nas smo dujan (tobak) prejk švercali, od tistac pa djačca pa palinko. Tam so djačca fal bile, tam smo je kúpili, tü v Andovci smo pa Zetjinuma Začaka

odali. Po sau, žajfo pa po čaj smo vnoči odli. Gda smo šli prejk granice, te smo sodaki prajli, zaka demo pa naj nas čaka, ka dobi dujan. Pa na tisti cajt, kak smo se zgučali, smo prišli nazaj. Nas je sodak čako, nej ka bi kakšni drugi sodak vcuj prišo.

Naš Djuši je gnauk palinko prejk neso pa so ga vogrski sodaki v naši majauri vidli. Začnili so ga cmariti, on drugo nej vedo, deset litrov palinke je nutra v mlako lüčo, deset pa nutra v ritunja skrijo. Zaman so ga sodaki zgrabili, pri njem je že nika nej bilau.

Tau je tak šlau cejlak do druge bojne. Potistim so že nauri cajti prišli. Ranč vcuj k granici smo nej smeli, nej ka bi prejk šli. Večer so vogrski sodaki začnili spejvati, ka: "Megállj, megállj kutya Szerbia, nem lesz tied soha a Bosznia", pa gda so tau zospeljali, te so se začnili strejljati prejk granice. Naša Margit se je tak zbojala, ka gora na sto skočila pa tam sejdla. Gronsko je bilau te. Dva večera so tak strejljati. Zazran-koma sam v Varaš üšla, ka sam jagode nesla na odajo. Pri Djauski stanem, vidim, ka eden velki auto stoji. Skrak

dem pa vidim, ka na autoni nika gorasklajeno. Tjöpanjak (plašč) goraubrnem pa vidim, ka sedem vogrski sodakov dolazustrejlaní tam leži. Drugi den so policaji vöprišli pa so pitali, ka sam vidla. Ka bi vidla v kmici? Nika nej, samo tau sam čüla, ka se je eden, steruga so nej tastrejlili, sploj žaurgo, zato ka so ga Srbi prejk granice vlekli. Gnauk prejk prišo eden s Slaskoga, tak se je zvau, ka Prdan pa mužej tau pravo: "Leto dni mo šli do Rabe!" Srauš, nej do Rabe üšo, tam ostaneš, gde si. Tak sta se vtjüp svadila pa tak sta se korila, ka je vse grmelo.

Ka mislite, Vaugri so se bojali od Slavov?

- Mislim ja, zato ka smo vö meli dano, ka vsakši mora bunker naprajti doma pri rama. Šauštarstji so tak velkoga pa lejpoga meli, ka še leko spau v njem. Oni so meli kala (peč) nuta, sto (mizo), škokedlina, dva pa postalo.

Bili so nücani tej bunkerji?

- Vejš, gda so šli repülöndja (letala). Smo mogli nutra bežti.

Tü so zato nej strejljati?

- Ka so nej strejljati? Tvojga tistoga, vejpa so löjčali dola akne (mine) tö. Gde dolaspadnila, tašo löjknjo vövdarila, ka bi en ram leko nutrazakopo. Löjčali so dola z letala taša lejpa mala posvejta pa klabajse tö. Gorejski mlajši tü v sausadi so pa gorapulavüli. Dvakrat dünilo pa malomi vse rokau rancvtrgnilo pa črvau. Zato so dolalüčali, naj stoj gorazema pa ma v rukej tadöjne. Sakramensko te bilau.

Gnauk sam na augrada krave pasla pa sausadica tö. Nika gnauk samo začnilo buvnjati tak, ka se je vse zemla trausila. Ona praví: "Dja mo je domau gnala." Dja pravim: "Dja mo v gauško gnala notra, vej za pet

minut že odidejo." Srali so. Prejk pau vöre so šli eden za drugim. Strejljati so pa akne lüčali. Lüčali so še dola taša lejpa srebrna papire tö pa lampaše.

Ništja nej smo goravzeti?

- Vrag je smo. Gora bi vzejo pa bi ti rokau dola vtrgnilo. Ta mladina si tau ranč ne vej zmisliti, ka je te bilau.

Kak so tau taprajli, gnauk samo čujamo, ka nika trzari pred oknom. Sodaki pá dejo gledat 'prehod'.

- Srmaki, zato dosta trpijo -, pravi Rejza.

Dja si pa mislim, naj bi trpeli tisti, steri so proti, da bi se odprla granica pri Andovci.

K.H.

Spoštovani rojaki!

V imenu lokalne in slovenske manjšinske samouprave v Števanovcih se obračam na ljudi (Slovence ali druge narodnosti) naše vasi in vsega Porabja, ne glede na to, kje živijo v svetu. V našem težkem položaju računamo na ljudi dobrega srca. V novi madžarski demokraciji - po sedanjem sistemu financiranja - morajo prikriti proračunski primanjkljaj same občine/samouprave. Leta v primeru naše občine znaša letno 10 milijonov forintov. 7,5 milijona primanjkljaja se nam pojavlja pri financiranju naše male narodnostne šole, ki deluje v vasi že 100 let. Nobenih rezerv nimamo več, zato se obračamo na ljudi dobre volje. Vaše prispevke bomo uporabili za obnovo in delovanje šole ter oplešanje vasi.

Pred kratkim smo ustanovili Društvo za ohranjanje kulturne in naravne dediščine ter ga tudi uradno registrirali. Prosimo, vaše prispevke nakažite na naslednji žiroračun: 11747068-20017565 Apátisvánfalva Hagymányórzó és Faluszépitő Egyesület OTP BANK Rt Szentgotthárd.

Prosimo, navedite tudi to, ali ste prispevek namenili za šolo ali za oplešanje vasi. Za kontrola porabljenih sredstev bo na razpolago finančna dokumentacija.

Za vaše prispevke se že vnaprej zahvaljujemo.

Dr. Dorina Dončec, županja

Tisztelt Honfitársaink!

Apátisvánfalva Szlovén Kisebbségi és Települési Önkormányzata nevében reménytel kéreessel fordulok minden e községből és e kistérségből elszármazott szlovén vagy bármilyen nemzetiségű, a világ bármely csücskében élő, segítő szándékú emberhez.

Településünk legnagyobb problémája, hogy az alakuló magyar demokráciában - az állami pénzügyi finanszírozás jelen fellálása szerint - a helyi önkormányzatok feladatává tessik a községek költségvetési hiányának előteremtését. Ez településünkön évente átlagosan 10 millió forintot jelent. Ebből 7,5 millió forint forráshiány egyetlen nemzetiségi általános iskolánk költségvetéséből hiányzik. Az elmúlt évek alatt minden egyéb vagonát feléle az önkormányzat, hogy megmentse ezen oktatási intézményét, mely 100 éve működik. Nincsenek további tartalékaink. Pénzadományaitk elsősorban iskolánk felújítására és működési költségeinek fedezésére, másodsorban pedig községünk arculatának szebbé tételére kívánjuk fordítani.

Ennek érdekében megalakítottuk Apátisvánfalva Hagymányórzó és Faluszépitő Egyesületét, melyet a cégbíráóság is bejegyzett. Kérjük, adományaitk utalják Egyesületünk számlaszámára: 11747068-20017565 Apátisvánfalva Hagymányórzó és Faluszépitő Egyesület OTP BANK Rt Szentgotthárd. Tüntessék fel, hogy a pénzt az iskolára vagy a faluszépitésre szánják. Az adományok felhasználásáról eszmélunk.

Segítő készségüket előre köszönöm a település lakóinak nevében.

Dr. Dončec Dorina, társadalmi megbízatású polgármester

Sto ka drži za svojo srečo...

... je žmetno zavaditi pa je, po mojem, tau sploj relativno tü. Če človek tak malo za hejca pita lüdi, gda pa zakoj bi se držali za srečnoga človeka, mislim, največ nas bi tak prajlo, ka je človeki sreča, če dosta pejnaz ma. Pa sto je eške nej senjo, da bi na lotoni ali na kakši drugi igri dosta dosta pejnaz daubo? Pa če bi rejsan tak zaistino sploj dosta pejnaz meli, rejsan bi srečni bili? Nika bi nam nej falilo?

Sto bi leko tak pravo, ka bi ja baukše bilau, liki brez pejnaz biti. Pa mi je z zdaj napamet prišo eden možak, steri je nej dugo v ednoj kompaniji - gde sam ge tü tam bila - etak pravo: "Deca! Nej je tau največša pogübenlost, če nejmaš pejnaz. Vekša pogübenlost je tau, če je maš pa je ne moreš čedno, veselo gor ponücati." Mislili bi, ka takšo tü geste na svejti? Pa geste. O tejm si moremo malo premišlavati.

Od vsega toga mi je na pamet prišla *Ibolya Neubauer-Čuk* z G. Senika. Kak pa ona pride med te misli? Tau je tak, ka sam ge že sploj dosta lejt zadobila (nej sam stara!) pa se spominjam na tau, gda se je pred dostimi lejtami 1. januara v Varaši kak prvo dejte v toj pokrajini narodila edna mala dekla. Njeni stariške so z Gorenjoga Senika. Naša Državna zavarovalnica (Állami Biztosító) eške gnes ma tau šego, ka tistim, ki se na nauvo leto najoprvin narodijo, da darilo (polico), stero dobijo v roké, gda so 18. lejt stari. Ibolya je tistoga reda dobila 20 gezero forintov tak, ka gda de 18 lejt stara, te ji tau šumo v roké dajo. Pa se je pred nistarnimi lejtami nazaj že tau tü zgodilo.

Ibolya, za toga volo se za srečno žensko držiš, ka si tistoga reda takšo srečo mejša? Ka ti je tau v življenji znamenüvalo?

"Ne morem povedati, da bi se samo za toga volo držala za srečnoga človeka. Vsakši zna, ka če bi tiste pejnaze moji stariše leko te v roke vzeli, gda sam se narodila, bi njim več pomagalo. Liki gda sam

18 lejt stara bila, te sam eške nisterne pejnaze mogla vcuj djati pa sam si za tau leko kúpila eden televizijo. Depa zatok je zavarovalnica skauz pazila namé. Dobila sam kak šaular vse potrebno pa vsakšo leto darila, odvisno od toga, kelko lejt sam bila stara. Gnes je tau v mojom življenji bola tak kak edna zanimivost (érdekesség)."

Že šesto leto včiš na gorenjeseniški šauli. Gda si eške mala bila, si si tau senjala ali kaj drugo?

"Tak se spominjam, ka gda sam mala bila, če me je stoj pito, ka boš, gda boš velka, sam napona tak odgovorila, ka mo ge leranca. Gda sam pa gorzrasla, sam se najoprvin zbojala od toga. Nej sam vüpala, ka mo se leko tak dugo lejt včila. Depa moja "usoda", tak se vidi, je rejsan tau bila, da bi staučila kak leranca v žitek."

Če te človek sreča, na tebi se vsigdar vidi, da si dobre vole, ka vsigdar maš edno dobro reč za drugoga, ka si nej takša, s sterim si človek žmetno zgüči. Zadovolna si s svojim delom, s svojim življenjom s svojov držinov?

"Leko, ka de se stoj s toga smejau, depa ge sam zadovolna s svojim življenjom. Nej sam puno pejnaz, nej sam ne vem kakši velki funkcionar, liki ka sam, s tejm sam zadovolna. Leko v svojoj rojstnoj vesi včim, rada mam deco, rada mam svoje delo. Nej naleki, depa dosegnila sva z možom, ka mava svoj mali dom, svoj ram. Ge tau ne zapüstim, tüj sam vesela, tüj

sam rada. Pa ka mi je eške bole fontoško, stariše, rodbino tü tüj mam."

21. februara je na G. Seniki sploj lejpi den bio. Državna slovenska samouprava je organizirala kulturni zadvečerek. Tam sam vidla, da si s svojimi šaulari, z vašo folklorno skupino program dala. Kak dugo vodiš v šauli skupino, sto ti je na pomauč

pri strokovnom deli? Deca rada pleša naše ples?

"Gda sam pred 6. lejtami prišla včit na šaulo, sam od ravnateljice Erike Glanz dobila

folklorno skupino pa pevski zbor tü. V šauli skauz delata ta dva krožka, stera vodim. Morem povedati, da mi je pri folklorni skupini vodstvo odrasle skupine pa Lali Hanžek kreda gdakoli na pomoč skočiti. Pri zbori je že nej tak, depa naša deca navekša zna lepau spejvati, ranč tak kak plesati. Istina, ka v folklornoj skupini dvej dekle moreta za pojbe plesati, vüpam pa, da tau tu, gda deca zraste, leko not stane v odrasle skupine. Po mojom je takšo delo potrebno. Zdržimo, ohranimo naše ples pa pesmi."

Od tvojoga privatnoga življenja, od držine sva eške nej dosta gučala. Znam, da Vogrina maš za moža, maš ednoga sina tü. Kak sta kajz našim jezikom pa kulturo?

"Neškem se valiti, liki moj mauž, kakoli je nej Sloven, poštuje vse, ka je našo, slovensko. On je v držini tisti, steri nama batrivnost dava za vse kaj takšega. On se dobro včiti med našimi lüdami, je poštuje, rad je tüj.

Sin zdaj odi v 5. klas. Nej da bi se valila, liki on je v šauli pri vsakšomi krožki, ka je za slovensčino. Je član lutkovne, folklorne skupine, pa ranč tak pri pevskem zbori tü dela. Bojala sam se, da pri lutkaraj nede mogo uspešno delati za narečja volo. Depa režiser Miki je povedo, ka bi sploj velka škoda bila, če bi on v tauj nauvoj igri nej igro. Tak je Miki pravo, ka je sploj uspešen pri lutkaraj tü. Tau me sploj veseli, da njega zanima vse tau, ka je našo. Pa morem povedati vsakšomi stariši, naj püstijo deco se jezike včiti pa v različni skupinaj delati zatok, ka so takši mali za vse, sploj njim tau naleki dé."

Zdaj pa va nazaj na začetek pa te pitam, za srečno se držiš?

"Morem povedati, ka sploj. Moja sreča je mojo delo, moja velka dužnost do svoji šaularav pa do svoje držine. Kak sam že povedla, nej sam bogata, mojo bogastvo je šaula, moja ves, moja držina. Samo naj baude zdravje pa mir, se ne bojim nikoga nej. Vsakšomi pa tau tü želejam."

I. Barber

Gojiti več stikov s Porabci

S Porabjem, to pozabljeno slovensko krajino, sem se prvič srečal pred leti, ko smo se živeli v Jugoslaviji in je hrepenenje Slovencev po lastni državi dosegalo svoj vrhunec. Da sem se nekega lepega dne znašel v Monoštru, se imam zahvaliti mojim ameriškim prijateljem, ki proučujejo gobe, pa tudi druge lepote tega sveta. Ne vem po kakšnem naključju, vsekakor pa so pred menoj odkrili to pristnost, nepokvarjenost in enkratnost porabskega sveta in ljudi.

Ko so me povabili kot mikologa in prevajalca za nekaj dni na Madžarsko, sprva sploh nisem vedel, da gre za kraje, kjer živijo Slovenci, da gre za pokrajino, ki je ohranila prastari značaj in svojo podobo. Zato sem bil toliko bolj presenečen, ko sem se srečal s prvim Porabcem, da sva se pogovorila kar lepo po slovensko. To je bil Jožek Hirnök, ki je takrat opravljal svojo službo v Kulturnem centru v Monoštru.

Z znanim ameriškim piscem največjega priročnika o gobah, Davidom Auroro in z drugimi ameriškiimi, madžarskiimi in slo-

venskimi prijatelji, sem preživel v Porabju nekaj nepozabnih dni, tudi v spoznavanju svoje lastne, slovenske identitete. Takrat sem namreč spoznal, v kako krivični izolaciji so živeli Slovenci onkraj meje, vse do padca sovjetske nadvlade.

Živim nekako z občutkom krivde, da smo v Sloveniji premalo storili za Porabce v prejšnji državi in upam, da bomo z globljimi stiki lahko nadoknadili zamujeno.

Moja prva srečanja s porabskimi Slovenci so oživila blede slike iz ranega otroštva, ki sem ga preživljal med griči Slovenskih goric. Zato mi je bil jezik Porabcev takoj domač, srcu bližji kot knjižna slovensčina. Kdo bi si mislil, da je mogoče v domačem jeziku pisati in se izražati tako pristno, da se tudi pri branju knjige ali časopisa počutíš kot doma. Moram priznati: mi v Slovenskih goricah izgubljamo svojo identiteto, saj mnogi izrazi, ki jih rabite tudi vi, v slovenskem knjižnem jeziku niso priznani.

Nikoli ne bom pozabil starejše porabske ženice, ki se je bala

govoriti po domače, ker je mislila, da je ne bom nič razumel. Bil sem močno ganjen, saj me je v vsem zelo spominjala na mojo, že zdavnaj pokojno mamo, da so se mi orosile oči. In to je tisto, kar sem hotel s tem pisanjem povedati: nikoli se ne sramujete svojega maternega jezika, temveč ga spoštujte, hranite in negujte.

Moje zadnje srečanje s Porabci je bilo lanskega oktobra na Pindži, kjer so člani mariborskega gobarskega društva "Lisička" uživali v zvokih ansambla Lacija Korpiča. Upajmo, da bo takšnih srečanj v bodoče več, tudi na drugi strani meje, kjer so gobe vsakdanja stvar, zato tudi gobarjev, ki pa morda še niso organizirani v društvi, ne manjka. Če je v tej smeri ali pa tudi sicer, potrebna kakršnakoli pomoč, se bomo radi odzvali. Morda bi veljalo začeti s kakšno gobarsko raztavo na osnovni šoli.

Vsem Porabcem lep pozdrav!
Anton Poler

OTROŠKI

Milivoj M. Roš

Pesmi škrata Babilona

Te, gda se je škrat Babilon nej čujsko po rouraj in šteu masne saje, je trno rad piso pesmi. Té njegve pesmi so nej takše, ka ji leko preštemo v knjigaj. Té njegve pesmi so bole takše čudno smejšne. Té njegve pesmi so takše, kak ji vsigdar cvili prle, kak zača s

je lagve vole in te se vse čuje čistak nači:
*Grrrmolino-grrrmolin
eden vrag pa stou mrlin,
bole brodim, menje vejm.
Grrrmožarna-grrrmožrej,
napravo mo té velki grej,
ka niške nigdar to nej zvej,
kak sam čuko po bregej.*

svojo čelerijo. Té njegve pesmi so ranč nej pesmi. Té njegve pesmi so fkup sklepane reči. Dapa té njegve pesmi nin ne moremo prešeti, tou pa zato, ka ji piše s svojimi dugimi nojetami po zraki. Pa te tak kak ji napiše, ji vöter brž odnese vse kouli po naši krajini. Človik mora meti trno dobre vüje, ka ji čuje.

Gda je škrat Babilon rejsan najbolje dobre vole, te se leko čuje takša kleparija iz njegvi rejči:

*Nikan se mi gnes več ne midí,
tí pod suncom mo zdaj sedo,
vragouvom žene zapelavo,*

*umejs tikveni oli píu, no-
jetom píusto aj rastejo,
visíki den mo meo nedelo.*

Gda je pa nej dobre,

Zmejs med tou dobro pa lagvo volou naš škrat Babilon, se vej, zganja svojo čelerijo. Če šké, ka de pri rami dosta mlajšov, te se tou tak čuje:

Dosta mlajšov aj breči,

po kiklaj in pa po dvouri.

Velka sreča aj se čuje,

aj se nigdar doj ne züje.

Bousa sreča je nesreča,

vaša de pa srečna sreča.

Škrat Babilon je včasi zalübleni tó. Dapa kak se tisto čuje, nikomi ne smem vöovaditi, ka tisti, steri tou čuje brž zalübleni grata. Ranč tak kak škrat Babilon. Tou je ške velka čelerija.

Moja vas

Porabje leži na zahodnem delu Madžarske. Državna meja ga ločuje od Slovenije in Avstrije.

nekaterih drugih predmetih rabijo slovenščino. Najmlajši hodijo v vrtec. V otroškem vrtcu tudi slišijo

Števanovci-Otkovci

Apátistvánfalva- Újbalázsfalva

V Porabju živijo Slovenci, Nemci, Madžari in Romi. Pred nekaj leti je bilo število Slovencev veliko večje kot danes. Moja rojstna vas so Števanovci. Ležijo sedem kilometrov od Monoštra. Sredi vasi je šola, kamor se vsak dan vozijo šolarji iz okolice. V Števanovski šoli se učenci učijo slovenski jezik in tudi pri

slovensko. V bližini je kulturni dom, pošta, trgovina, gostilna. Žal, v cerkvi ni slovenske maše. Na Verici dela najbolj znan porabski lončar Karel Dončec. V Števanovcih nekaj let deluje ženski pevski zbor, katerega vodi Magda Bartakovič. Te ženske pojejo seveda slovenske pesmi.

V mladinskem taboru so sobe,

kuhinja in jedilnica. Tu kuhajo tudi upokojemcem in skupinam, ki prihajajo taborit k nam.

Vas se razvija. Dobili smo vodovod in telefon.

Naša vas je zelo lepa, rada živim tu.

Anita Kovač 4. r.,

Gimnazija Monošter

Maturantski ples

6. februarja so četrtošolci monoštrske gimnazije pripravili slovesnost, na kateri sta razredničarki pripeli trakove na obleke gimnazijcev. Ti trakovi z letnicama izražajo, da smo v zadnjem letniku ter da se pripravljamo na maturo.

Slovesnost se je začela popoldne ob petih v gledališču. Dvorana je bila polna. Najprej smo skupaj zapeli himno, potem sta ravnatelj in en tretješolec imela govora. Ravnatelj je pripel traka razredničarkama, potem sta razredničarki pripeli trakove svojim dijakom. Mi, dijaki smo tudi dali trakove in šopke našim profesorjem in profesoricam.

Najprej je nastopil naš razred:

peli smo, zaplesali dva plesa, enega latinsko-ameriškega in enega takšnega, kot ga plešejo v "Friderikusz-show"-u, igrali smo skeče. Na koncu smo peli pesem s svečami v roki, bilo je zelo ganljivo. Nastop paralelke je bil zelo lep in prijeten.

Zvečer ob 9. uri se je začel ples. Vsak je imel lepo in elegantno obleko. Najprej smo plesali s svojimi starši, potem pa s profesorji in profesoricami. Plesala sem z mojim profesorjem nemščine. Ansambel Jambo je igral več vrst glasbe, klasično glasbo npr. valček in tudi sodobno glasbo, hause, twist itd...

Imela sem dolgo modro krilo in belo bluzo s kratkimi rokavi. Nimam rada nakita,

ampak tokrat sem imela zlate uhane, prstan in verižico. Imela sem čopek, kar je praktično za dolge lase.

Doma smo spekli več vrst peciva, pripravili sendviče pa tudi moja botra je prinesla torto. Moji gostje so se počutili kar dobro in tudi jaz sem bila dobre volje.

Takšen je bil ta večer. Komaj čakam poletne počitnice, ker je pred mano še matura. Ampak: Kar kdo seje, to bo tudi žel!

Katalin Daniel,

12. b. r.,

Gimnazija
Monošter

OTROŠKI

KOTIČEK

BOGATCI V BUGACI

Gda smo vsi turisti z lampami pa očami gledali, kak elegantno trapčejo manekenski žrebci pa kobile v Bugac pusti, se je en mali pojbiček nika nej brigo za té plemenske čude. Raj se je špilo v pejski, je grad zido. Pri sebi je emo dva kamla. Enoga je zvau Divdji Maček, drugoga pa Strašen Vuk. Z njima se je zmejs pogovardjo. Gda se ma je poriušo grad, ma je šleavavo vó z lamp spadnila filozofska miseu: „Vejs vlajzi Vuk, zivljenje je buma tesko!“... Konjički pa so gizdavo trapkali mimo: trap, trap, trap... Gda so domanji konji eške

divdji konji bili, so male žrebce nikanej poclali. Narodili so se, pa so takcofari mogli čofigati, kak stau vragauu, ka so za njimi že tulili vucké. Žrebec prej tak na svejt pride, ka zmejs njegovu mati leti. Naleki se skoti...

Té konjički so nej samo lejpi, liki žilavi tó. Prej zveksoga stoječki spijo tó. Pri staulisamo v Bugaci dojsedejo, zavolo turistov, pa malo nika žulijo, za hejca volo. Tau, ka na zapauved dojlježejo, je nej namenjeno samo tihinskim in domačim Zijalam, liki v stari cajtaj so se bečari (rokovnjači)

tak skrivali, naj je njini neprijatelji ne zaglednejo na ravnici. Té konji so čedni tó. Nej jim slabaudno dostakrat z roke cuker davati, ka se sledik razvüznejo. Gda jim gazda pozabi dati, ga na fajni začnejo gristi. Dostakrat gratajo ronjave lače na riti... Pošteni so tó, pošteni. Pa vórni svojimi gospodari. Če bi nej tak bilau, mislite, ka bi pistili, ka bi čikoš s košatimi bodjusi, šurkimi bejlimi lačami, črnim klobúkom pa ostrim bičom leko

kralúvo, kak boža krona, na peti žerdjavi Gromski Strelaj?...

Na nebi tó ne dela strašanjško obliskanje pa rogatanco Eliaš, liki njegovu žrebci s kočujom.

Ka je človek v Bugaci, drugi najvejši pusti na Madžarskom, največ naredo, je tau, ka je Balamovoga somara (osla) tó navčo, naj na zapauved dojsede na svojo rit.

Besedilo in posnetki:
Francek Mukič

ZA SMEJ

Nika zvünredno

Naš Laci se strašno boji (je ljubosumen) za svojo ženo. Na žalost pa takšo delo ma, da večkrat more na eden, dva ali tri kedne daleč oditi za službe volo. Etognauk so ga tū v Debrecen poslali na tri kedne. Pravo je svojimi najbaukšomi padaši, ka če bi pauleg žene kaj zvünrednoga vido ali zvedo, naj ma pošle eden telegram. Lacina padaš, Vili za dva kedna pošle Lacina telegram: "Nika zvünrednoga je. Pridi domau."

Naš Laci tak nagnauk na cug sede pa v Varaša na železniškoj postaji pita Vilina: "No, ka se je zgodilo?" "Dragi moj padaš! Tvoja žena je pet dni eden za drugim s poštašom spala pri vas, na vašoj posteli. Na šesti den je pa poštaš več nej prišo. Tau je meni nika zvünrednoga bilau."

Na ja!

Minka je etognauk v Varaš ūšla pa je spoj dosta dela mejla. Gda je vse zgotovila, je že prauto večera bilau. Do autobusa si je malo v parki doj sedla na edno stolico.

Kak etak tam sedi, gnauk samo ta sede eden spoj raztraušani, tazanjani moški pa go etak pita: "Gospa, neškete z menov doj ležti?" Minka pa od glave do pete pogledna toga laufara pa ma etak pravi: "Ka pa vi mislite? Ge sam poštena ženska."

Eno malo té laufar pa etak pravi: "Rejsan ste gvüšni, ka neškete z menov doj ležti?" Minka pa: "Samo ešče edno rejč pa ne vejim, ka napravim. Nej vas je sram?"

Laufar pa: "Na, dobro. Te se pa zdaj spucajte z moje "postale" zatok, ka bi si ge že rad doj lego."

Dobri tanači

Našomi Belani toga reda že spoj fajm de njegovu bauta. Na teltja, ka je že ednoga delavca tū leko gor vzeo za pomauč. Samo ka je njegvo veselje nej dugo trpelo. Etognauk je domau prišo iz varaša pa ka se je zgodilo? Te grdi pomočnik se je z njegovv ženov v posteli kobaco...

Bela je zdaj ūšo k žüpani pa ga proso za tanače (nasvete), ka naj dela.

Žüpan pa: "Ka, ka. Zaženi tvojo drago ženo pa kreda." Bela pa pravi, ka je tau nej mogauče zatok, ka on trnok rad ma svojo ženo. Žüpan pa zdaj tak tanačiva, naj zažene

toga pomočnika. Bela pravi, ka je tau tū nej mogauče zatok, ka te vrag za vse njegve foliške stopaje zna.

Žüpan pa zdaj etak: "Dragi Bela! Te drugo nega znak, tavó lüci postelo."

I.B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtak

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

SLOVARČEK

ganíti	– meghatni
hrepénenje	– vágyakozás
krivíčen	– igazságtalan
mordá	– talán, esetleg
nakljúčeje	– véletlen
namèn	– cél/szándék
negováti	– óv, véd
občútek	– érzés
ogróžati	– veszélyeztetni
otróštvo	– gyermekkor
pravíčen	– igazságos
prístnost	– eredetiség
pridružíti se	– csatlakozik
proučeváti	– tanulmányoz
smúćati	– síel
uràd	– hivatal
várnost	– biztonság
vrhúniec	– csúcspont
vzdúšje	– légkör/hangulat
značaj	– jelleg/jellem